

Summary
O.V.Skal's'ka

The Model of Foreign Language Pupils' Activity With the Use of Distributing Additional Educational Materials in the Process of Teaching in Primary School

In the article the problem of effective use of distributing additional educational materials is founded. The model of foreign language pupils' activity with the use of distributing additional educational materials in the process of teaching in primary school is described.

Key words: *the model of foreign language pupils' activity, distributing additional educational materials, pedagogical technology, didactic conditions, differentiation of educational process, individualization of educational process.*

Дата надходження статті:

„15” лютого 2011 р.

УДК 373.61.001.76(045)

С.В.СКРИПНИК,

кандидат педагогічних наук

(м.Хмельницький)

Менеджмент ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах

У статті актуалізується увага на організації ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах, розкривається сутність процесу проектування моделі менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах з врахуванням регіонального соціокультурного середовища.

Ключові слова: *проектування моделі ефективності інноваційних процесів, інноваційне освітнє середовище.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Ураховуючи необхідність інноваційного освітнього процесу, специфіку формування регіональної системи освіти, яка функціонує й розвивається в межах певного регіону, логіка вимагає розробки регіонального підходу до менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Теоретичну основу дослідження актуалізують положення психології та педагогіки про: теорію педагогічних систем (Т.Ільїної, Л.Панчешнікової, В.Садовського); про демократизацію менеджменту навчально-виховного процесу (С.Гончаренка); про теоретичні основи управління інноваційними процесами (Л.Ващенко, В.Гурова, Л.Даниленко, Г.Єльнікової, В.Лазарева, П.Третьякова, М.Поташнік, Т.Шамової, Є.Шатохіна та ін.); питання структури, особливостей інноваційної діяльності, специфіки підготовки педагогічних кадрів, представлені у дослідженнях В.Богданової, М.Кларіної, Н.Клокар, О.Козлової, К.Макагона та ін.; технологія експертизи інноваційних проєктів (Л.Бурлакової, Л.Даниленко та ін.).

Формулювання цілей статті... Аналіз проектування моделі менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу... Передумовою проектування моделі менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах стали протиріччя, що виявлені в інноваційній педагогічній практиці регіону. До таких протиріч, зокрема, віднесені протиріччя між: стихійністю інноваційних процесів у практиці шкільної освіти й необхідністю узгодження нових ідей із соціальними потребами та нормативними вимогами; відсутністю відповідних інфраструктур, які здійснюють регулювання інноваційними процесами на основі науково-методичних підходів, координації та оцінювання; відсутністю належного інформаційного забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності [1–4].

Вихідними положеннями в проектуванні моделі менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах регіону є положення про демократичні підходи в освіті та теорії моделювання. Так, С.Гончаренко, виділяючи демократизацію освіти як один з основних принципів реформування галузі в Україні, підкреслює широкий спектр його застосування. Насамперед, демократизація передбачає зміни в управлінні освітою через її децентралізацію та регіоналізацію, надання автономності школам у вирішенні основних питань діяльності, поширення альтернативних навчальних закладів, перехід до державно-громадської системи управління освітою, співробітництва між учителями та учнями [5].

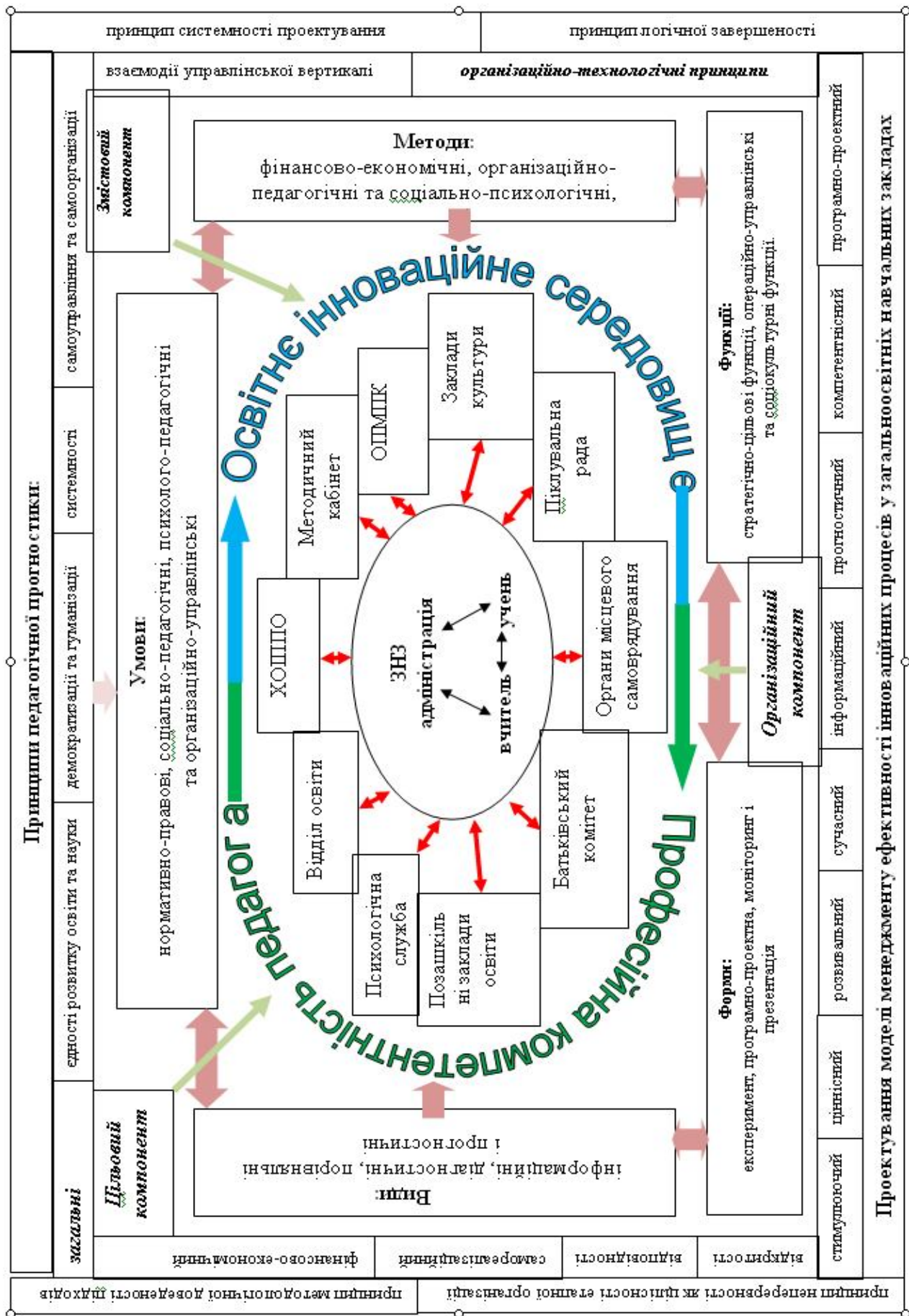

Рис. 1. Проектування моделі менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах

Проектування моделі менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах (рис. 1) розглядається нами як діяльність, що дозволяє синтезувати прогнози з розгортанням процесів їх реалізації. У такій системі зосереджена схема ідеальних намірів та їх спрямованість на майбутнє й водночас розкривається процес утілення ідеальних прогнозів. При цьому розгортання процесів спирається на реальні ресурси та можливості, указуючи на перехід системи від реального стану до бажаного.

Основними принципами проектування моделі менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах є принципи педагогічної прогностики: принцип методологічної доведеності підходів до обґрунтування цілей у межах системи цінностей; принцип системності проектування у взаємодії її компонентів; єдність і різноманітність педагогічних процесів у взаємозв'язку та взаємовпливах; принцип неперервності як цілісності етапної організації; принцип логічної завершеності – відповідність науковій логіці розвитку соціальних систем [4; 6].

Враховуючи це, можна зробити висновок про нагальну необхідність підвищення ефективності впровадження інноваційних процесів у навчально-виховному процесі загальної середньої освіти, за умови системного підходу, у певній системі взаємозв'язків і взаємозалежностей навчально-виховних факторів.

Під „системою” у педагогічній науці розуміють виділену на основі окремих ознак впорядковану множину взаємопов'язаних елементів, що об'єднуються загальною метою функціонування і єдністю керівництва і виступають у взаємодії з середовищем як цілісна єдність [7–9].

Тому, даючи характеристику сутності проектування моделі моніторингу, ми розглядаємо її як педагогічну систему і виділяємо такі її основні ознаки: цілісність, взаємодія елементів, зв'язки та відношення, які зумовлюються її структурою.

Специфічні ознаки педагогічної системи в контексті нашого дослідження розрізняються нами за особливостями функціонування та їх функціонального призначення, інформаційного рівня та внутрішньої структури у процесі її будови. Саме внутрішні взаємозв'язки і взаємозалежності визначають сутнісні характеристики педагогічної системи, де кожна з частин є не лише передумовою, а й результатом впливу [7–8].

Отже, внутрішня єдність і цілісність педагогічної системи стосовно проблеми нашого дослідження – проектування моделі моніторингу інноваційних процесів – передбачає наявність як унормованих, так і не унормованих інтегративних зв'язків і взаємозалежностей особистості і соціально-педагогічного середовища у його межах і навіть за ним, де вона розглядається нами як компонент іншої педагогічної чи соціально-педагогічної системи.

Проектування моделі менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах спирається на практичний досвід педагогів в упровадженні нововведень в освітній галузі.

Опора на регіональний аспект створює передумови для піднесення соціальної значущості ролі освіти. Це досягається на основі узгодженості між потребами мешканців міста (села) в різноманітності та якості освіти та її відповідності економічним, виробничим, демографічним, соціокультурним потребам регіону [4]. Відтак, формується регіональна політика у сфері освіти, що стає основою розвитку соціально-економічного та культурного піднесення регіону зокрема та системи загальної середньої освіти взагалі. Тому розвиток інноваційних процесів детермінований протиріччями, які виникають у разі невідповідності між освітніми послугами й освітніми потребами, що, у свою чергу, характеризує специфіку інноваційних процесів, які відбуваються у регіоні.

Оскільки інноваційні процеси діють у межах загальних закономірностей розвитку системи освіти, то в них виокремлюються такі компоненти, як цільовий, змістовий, організаційний.

Мета проектування моделі менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах полягає в необхідності відтворення професійно-кофортного інноваційного середовища в системі загальної середньої освіти регіону, його обумовленості ефективним менеджментом.

Об'єктом у проектуванні моделі менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах є розвиток інноваційного середовища. Тому проектування регіональної моделі в нашому дослідженні передбачало розробку структури та визначення засобів, що сприяють продуктивному розгортанню інноваційних процесів і забезпечують розвиток освітнього інноваційного середовища.

Основними структурними складовими моделі менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах: умови, функції, види, форми, методи організації та управління.

Під умовами будемо розглядати сукупність об'єктів, процесів, відносин, що необхідні для формування, існування та зміни визначеного об'єкта. Умови проектування моделі менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних складаються з нормативно-

правового, соціально-педагогічного, психолого-педагогічного та організаційно-управлінського забезпечення впровадження нововведень. Умови можуть бути достатніми чи недостатніми. У разі відсутності умов інноваційні процеси реалізуються в деформованому вигляді або не реалізуються взагалі.

Важливий чинник соціально-педагогічних умов моделі менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах належить громадським інституціям (батьківські та учнівські ради самоврядування, піклувальні ради, фонди розвитку освіти, професійні асоціації тощо), які спільно з вітчизняними вченими та зарубіжними педагогами за підтримки органів державного управління забезпечують ефективність інноваційного розвитку освіти столичного регіону.

Тому впровадження інноваційних процесів в освіті ми розглядаємо в контексті професійної компетентності педагогів у інноваційному пошуку. Вихідними положеннями „компетентності” педагога стосовно інноваційного пошуку є теорії компетентностей, де саме поняття „компетентності” розглядається як складне утворення, що поєднує в собі професійні, соціально-педагогічні, соціально-психологічні, правові та інші характеристики. Критерієм професійної компетентності визнаються суспільна значущість результатів праці фахівця, його авторитет, соціальний статус у конкретному виді діяльності [2; 4; 5].

Методи управління інноваційними процесами класифікуються як фінансово-економічні, організаційно-педагогічні та соціально-психологічні.

Важливою організаційно-управлінською умовою є забезпечення достовірності поточних і кінцевих результатів інноваційного процесу, що досягається за рахунок використання контролю та оцінювання. Контроль та оцінювання як взаємодоповнюючі елементи ефективності концепції „життєвого циклу” нововведення забезпечують водночас керуваність і значущість інноваційного процесу [4; 10].

Модель менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних передбачає оновлення функцій управлінської діяльності.

Функції згруповані за такими блоками: стратегічно-цільові функції, операційно-управлінські та соціокультурні функції.

До стратегічно-цільових функцій віднесені ті види управлінської діяльності, що забезпечують можливості для виявлення перспективних цілей та напрямів розвитку інноваційного середовища в освітньому регіоні: діагностична, аналітична, цільова, стратегічна, прогностична.

Операційно-управлінські функції передбачають реалізацію таких видів управлінської діяльності, які забезпечують ефективний науково-методичний та організаційний супровід інноваційних процесів: проектно-програмна, суб'єктно-мотиваційна, організаційна, узгоджувально-координаційна, інформаційно-комунікативна та контрольно-оцінювальна.

До соціокультурних функцій нами віднесені ті види управлінської діяльності, які на основі набутого інноваційного досвіду, отриманого інноваційного продукту водночас впливають на розвиток освіти в регіоні та сприяють формуванню якісно вищого рівня соціокультурного середовища великого міста. Блок функцій соціокультурного спрямування складається із презентаційної та інноваційно-розвивальної діяльності.

Форми організації інноваційного пошуку розглядаються в моделі як регламентована спільна діяльність суб'єктів інноваційного процесу, яка здійснюється на основі встановленого порядку. Формами організації інноваційного пошуку визначено експеримент, програмно-проектну форму, моніторинг і презентацію.

Експеримент визначено нами основною формою реалізації нововведення. Доцільність його використання полягає в необхідності відтворення нової ідеї у практиці шкільної освіти та доведення її продуктивності. Застосування експерименту дозволяє заздалегідь спланувати порядок дій, фіксувати особливості протікання процесу, вивчати результати змін.

Програмно-проектна форма дає змогу комплексного підходу до планування інноваційного процесу, тобто розглядається як сукупність та ієрархія політико-управлінських дій (внутрішніх і зовнішніх), вивіреніх у своїй послідовності та прогнозованих за наслідками.

Застосування моніторингу в інноваційному процесі забезпечує умови для постійного спостереження за його ходом, поточними та кінцевими результатами. Організація моніторингового дослідження передбачає відбір і розробку діагностичних методик, адекватних упровадженню нововведенню. На основі моніторингових даних здійснюються аналіз і корекція, обґрунтовується доцільність масового поширення інноваційного продукту, виявляються нові перспективні ідеї розвитку шкільної освіти.

Форма презентації, яка у практиці роботи отримала назву „семінар-презентація”, розглядається нами як засіб багатостороннього зв'язку й обміну інформацією під час заходу. Ефективність цієї форми залежить від уміння суб'єктів інноваційного пошуку презентувати досвід і результати своєї діяльності. Основні елементи сценарію семінару-презентації: визначення мети, передбачення та аналіз якісного складу аудиторії, яка буде брати участь у семінарі, розробка плану основного виступу, підготовка та

вибір варіантів використання візуально-демонстраційних матеріалів, письмовий виклад виступу, передбачення запитань і варіантів відповідей.

Під час дослідження та проектування моделі менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних ми звернули увагу, що нововведення вступають в активну взаємодію із соціально-культурним середовищем регіону: їх упровадження викликає інтерес, формує установки, цінності, стереотипи, а також нові запити мешканців щодо освіти школярів. Тому нами обґрунтовано положення про інноваційне середовище як складову системи загальної освіти регіону, як комплекс соціально-культурних і психолого-педагогічних чинників, спеціально організованих педагогічних умов забезпечення інноваційних перетворень, результатом взаємодії з якими є розвиток особистості. Наше визначення є похідним від загального поняття „освітнє середовище”, й запропоновано В.Ясвіним, яке розглядається як система впливу та умов формування особистості за даним взірцем, можливості для її розвитку, що знаходяться в соціальному та просторово-предметному оточенні [11].

Основним принципом структурування інноваційного середовища є принцип керованого переходу від стихійної організації інноваційного пошуку до формування нових соціально-педагогічних умов управління інноваційним розвитком шкільної освіти.

Отже, інноваційне середовище формується за такими параметрами: стратегічна спрямованість, широта охопленості, інтенсивність, формалізованість, упорядкованість, інформативність, професійність, соціально-культурна активність .

Готовність до інноваційної діяльності обумовлюється двома необхідними чинниками: організацією оптимального інноваційного середовища та освоєнням технології самоорганізації педагогічної діяльності, пізнавальним інструментом відображення практики навчання й виховання. В якості такого інструмента на етапі моделювання процесу формування готовності до освоєння інновацій рекомендуємо розглядати *структурну модель інноваційної діяльності* як інтегрованої системи цілісного педагогічного процесу та інноваційної педагогічної діяльності, на основі якої педагог має можливість оволодіти всіма її структурними елементами – від формування мети до одержання результату, його оцінки та наступної корекції [12].

Структурна модель педагогічної інноваційної діяльності може бути представлена педагогічними характеристиками-цінностями за трьома параметрами:

1) емоційно-ціннісний	– сприйнятливість до нового, потреба удосконалювати свою діяльність; – переконаність у необхідності педагогічних інновацій; – постійне прагнення до самопізнання;
2) когнітивний	– поінформованість про особливості інноваційної педагогічної діяльності; – володіння методами педагогічної дослідницької діяльності; – здатність комбінувати й створювати нові форми та методи роботи;
3) процесуальний	– організація спільної творчої діяльності в педагогічному колективі; – здатність до оцінки ефективності досягнення результатів.

Використання означеної структурної моделі у процесі підготовки вчителів до інноваційної діяльності передбачає зміну технології та змісту післядипломної педагогічної освіти. Отже, діяльність обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, методичної служби районного та шкільного рівнів має спрямовуватися на залучення педагогів до особистісно-значущих видів діяльності, організацію навчального процесу з формування готовності вчителів та керівників закладів освіти до інноваційної діяльності, допомогу педагогічним колективам у створенні інноваційного освітнього середовища.

Висновки... Проектування моделі менеджменту ефективності інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних є розвиток готовності педагогів до професійної діяльності в умовах змін, рівень якої, у свою чергу, впливає на ефективність нововведень і формування інноваційного середовища.

Список використаних джерел та літератури:

1. Паламарчук В.Ф. Педагогічна експертиза інновацій в освіті / В. Ф. Паламарчук // Післядипломна освіта в Україні. – 2004. – № 2. – С. 88–90.
2. Кабан Л.В. Управління розвитком інноваційної діяльності загальноосвітніх навчальних закладів / Л. В. Кабан // Вересень: Спецвипуск. – 2004. – Квітень. – С. 22–29.
3. Оцінювання та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект : Науково-методичний посібник / за ред. Л. Даниленко. – К. : Логос, 2001. – 185 с.
4. Ващенко Л. М. Регіональне управління інноваційними процесами загальної середньої освіти: Навчальні модулі / Л. М Ващенко. – К. : Тираж, 2005. – 30 с.

5. Гончаренко С. Інтегроване навчання. За і проти / Гончаренко С., Мальований Ю. // Освіта. – 1994. – 16 лютого. – С. 5.
6. Ващенко Л. М. Система управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону : дис... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Ващенко Людмила Миколаївна. – К., 2006.
7. Ильина Т. А. Структурносистемный подход к организации обучения / Т. А. Ильина. – М. : Знание, 1972. – 71 с.
8. Панчешникова Л. М. О системном исследовании в методическом исследовании / Л. М. Панчешникова // Сов. педагогика. – 1973. – № 4. – С. 71–80.
9. Садовский В. И. Система / В. И. Садовский // Большая Советская Энциклопедия. – [3-е изд.]. – М. : Сов. энцикл., 1971. – Т. 23. – С. 463–464.
10. Даниленко Л. І. Наукові засади інноваційної освітньої діяльності в Україні / Даниленко Л. І., Паламарчук В. Ф. // Пост методика. – 2004. – № 2–3. – С. 16.
11. Ясвин В. Образовательная среда: от моделирования к проектированию / Витольд Альбертович Ясвин. – М. : Смысл, 2001. – 365 с.
12. Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності : метод. посіб. / В. І. Уруський – Тернопіль : ТОКШПО, 2005. – 96 с.
13. Поташник М. М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт : пособие для учителя / М. М. Поташник. – К. : Рад. школа, 1998. – 187с.

Аннотация

С.В.Скрипник

Менеджмент эффективности инновационных процессов в общеобразовательных учебных заведениях

В статье актуализируется внимание на организации эффективности инновационных процессов в общеобразовательных учебных заведениях, раскрывается сущность процесса проектирования модели менеджмента эффективности инновационных процессов в общеобразовательных учебных заведениях с учетом региональной социальной и культурной среды.

Ключевые слова: проектирование модели эффективности инновационных процессов, инновационная образовательная среда.

Summary

S.V.Skrypnyk

Management of Efficiency of Innovative Processes in General Educational Establishments

In the article attention on organization of efficiency of innovative processes pays attention in general educational establishments, essence of process of planning of model of management of efficiency of innovative processes opens up in general educational establishments taking into account a regional social and cultural environment.

Keywords: planning of model of efficiency of innovative processes, innovative educational environment.

Дата надходження статті:

„4” квітня 2011 р.

УДК 608.34:663/664–028.42(045)

А.М.СЛЮЗКО,

кандидат сільськогосподарських наук

(м.Хмельницький)

Науковий дискурс навколо генетично модифікованих організмів

У статті здійснено аналіз наукових дискусій в рамках двох антитез з приводу біобезпеки використання генетично модифікованих організмів у життєдіяльності людини і в природі. Наведено аргументації видатних генетиків світу, які виступають за подальший розвиток геноміки, як невідворотного наукового процесу.

Ключові слова: генетика, геноміка, трансгенна біотехнологія, генетично модифіковані організми.

Постановка проблеми у загальному вигляді... „Без ГМО (генетично модифікованих організмів)” – такий значок сьогодні можна побачити на багатьох продуктах, які продаються в наших магазинах. На проведеному у 2010 р. в НАН України семінарі „Питання безпеки харчових продуктів і кормів із вмістом генно-модифікованих компонентів” провідні фахівці в цій галузі з різних країн світу пояснили, наскільки безпорадними і ненауковими є засади, на яких побудована така тотальна перевірка. Крім того, було зазначено, що грандіозна програма перевірки, котра розгортається в Україні, фізично нереальна, оскільки для неї немає необхідних препаратів навіть у найкращих лабораторіях світу, а в українських – тим більше. Згідно з нормативами, в Україні продукти перевірятимуться за 75 позиціями. Серед перевірених такі продукти, як диня, пшениця, квасоля... Закон не поширюється тільки на тютюн, тютюнові вироби та харчові продукти, вироблені для особистого споживання. Вартість аналізу одного харчового продукту на вміст трансгенів становить близько 800 грн. І це ще занижена ціна. Українська аграрна конфедерація підрахувала, що для